

”Uusi SHL”

(http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-22206.pdf)

Lakiehdotuksen yksityiskohtaiset perustelut

30 § Työelämäosallisuutta tukeva toiminta

Työllistäminen ja työllistämisen tukitoimet kuuluvat ensisijaisesti työ- ja elinkeinohallinnon vastuulle ja sen toimenpitein tuetaan heikossa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden työllistymistä. Sosiaalihuollolla on kuitenkin merkittävä tehtävä heikossa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden toimintakyvyn parantamisessa ja työllistymisedellytysten tukemisessa. Voimassa oleva työelämäosallisuuden tukemista koskeva lainsäädäntö perustuu sosiaalihuoltolain 27 d–e §:n vammaisten työllistymistä edistävää toimintaa ja työtoimintaa koskeviin säännöksiin, kehitysvammalakiin sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin. Lisäksi vammaispalvelulain 8 b §:ssä määritellään vammaisen henkilön päivätoiminta, johon kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukeva ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävä toiminta. Nykyinen lainsäädäntö on koettu niin asiakkaiden, hallinnon kuin palveluja järjestävien tahojen näkö-kulmasta sirpaleisena ja vaikeaselkoisena. Asiakkaiden siirtyminen sosiaalihuollon palveluista työsuhteiseen työhön, koulutukseen tai työ- ja elinkeinohallinnon palveluihin on ollut heikkoa. Työtoiminta on jäänyt monen kohdalla pysyväs luonteiseksi tai polkua eteenpäin ei ole löytynyt henkilön työkyvyn ja osaamisen karttumisesta huolimatta. Asiakkaat ovat myös erilaisessa asemassa riippuen siitä, johtuvatko heidän työllistymisensä ongelmat diagnosoidusta vammasta tai pitkäaikaissairaudesta vai pitkään jatkuneesta työttömyydestä. Kuitenkin palvelujen sisällöt ovat usein samat.

Ehdotetussa pykälässä määriteltäisiin sosiaalihuoltolain mukaisen työelämäosallisuutta tukevan toiminnan tavoitteet ja keinot yleisellä tasolla. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan olisi huolehdittava työelämäosallisuutta tukevan toiminnan järjestämisestä tilanteissa, joissa työ- ja elinkeinohallinnon työllistymistä edistävät toimenpiteet eivät ole kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon yhdessä tekemän arvion perusteella riittäviä tai tarkoituksenmukaisia toimintakyvyn tai syrjäytymisen torjumiseen liittyvän tuen tarpeessa olevalle henkilölle. Tässä vaiheessa työelämäosallisuutta tukevasta toiminnasta säädettäisiin siten yleisellä tasolla ja jätettäisiin väliaikaisesti voimaan vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa - ja työtoimintaa sääntelevät sosiaalihuoltolain 27 d–e §:t. Tarkempi työelämäosallisuutta koskeva erityissääntely valmisteltaisiin osana edellä mainitun työryhmän työtä. Jos henkilö ei kuuluisi valmisteltavan työelämäosallisuutta koskevan lainsäädännön soveltamisalan piiriin, voitaisiin hänelle järjestää työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa myös esimerkiksi 31 §:ssä tarkoitettuna sosiaalisena kuntoutuksena.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettu arvio toimien riittävydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta tulisi olla toimijoiden yhdessä tekemä, ei vain työ- ja elinkeinohallinnon arvio. Ehdotetulla sääntelyllä on haluttu korostaa sosiaalihuollon toissijaista roolia toimien järjestämisessä ja estää heikossa työmarkkina-asetmassa olevien syrjäytymistä tai syrjäyttämistä työ- ja elinkeinohallinnon palveluista sosiaalipalvelujen piiriin. Sosiaalipalvelujen suhteet työmarkkinoille ovat heikot, mikä vaikeuttaa työpaikkojen löytymistä heikossa työmarkkina-asetmassa oleville. Työnjaon sopiminen peruspalveluissa tapahtuvan aktivoimisen ja varsinaisten työllistymispalvelujen tarjoamisen välillä parantaa

myös palvelujen oikea-aikaisuutta ja kohdentamista sekä vähentävät asiakkaiden epäonnistumisia ja huonoja kokemuksia.

Työelämäosallisuutta tukevalla toiminnalla tarkoitettaisiin henkilöiden työllistymisedellytysten tukemista mutta myös toimintakyvyn parantamista ja ylläpitoa sellaisille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille. Pykälä sisältäisi sekä työhön, työ- ja elinkeinohallinnon palveluihin tai koulutukseen sijoittumista edistävän toiminnan (työ- ja toimintakyvyn parantaminen, työhön kuntoutus) että työ- ja päivätoiminnan (toimintakykyä ylläpitävä toiminta). Työllistymistä voidaan tukea esimerkiksi tuotannollisissa työkeskuksissa, työllistymisen monipalvelukeskuksissa, työpajoilla, eri kohderyhmille suunnatuissa työtoimintayksiköissä, tuetun työllistymisen yksiköissä sekä mielenterveyskuntoutujien klubitaloissa järjestetyllä toiminnalla.

Pykälän 2 momentin perusteella sosiaalihuollossa yksilön toimintakykyä vahvistettaessa olisi tarjolla olevasta palveluvalikoimasta ensisijaisesti pyrittävä tarjoamaan sellaisia palveluja ja tukitoimia, jotka mahdollistavat sijoittumisen työhön, työ- ja elinkeinohallinnon palveluihin tai koulutukseen. Palvelujen ja tukitoimien tulisi vastata sisällöltään ja ajoitukseltaan asiakkaan tarpeisiin siten, että hänen toimintakykynsä ja elämäntilanne otettaisiin kokonaisuutena huomioon.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan olisi työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa järjestäessään toimittava sellaisessa yhteistyössä työ- ja elinkeinohallinnon, terveydenhuollon, opetustoimen, kansaneläkelaitoksen ja muiden viranomaisten, järjestöjen, yksityisten palvelujen tuottajien ja muiden toimijoiden kanssa, että työelämäosallisuutta tukeva toiminta vastaisi mahdollisimman hyvin momenteissa 1 ja 2 ehdotettuja ja § 37 mukaiseen asiakassuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita.

Lakiehdotus

30 § Työelämäosallisuutta tukeva toiminta

Kunnan on huolehdittava siitä, että toimintakykyyn tai syrjäytymisen torjumiseen liittyvän tuen tarpeessa olevalle henkilölle, jonka kohdalla työ- ja elinkeinohallinnon palvelut eivät työ- ja elinkeinohallinnon ja sosiaalihuollon yhdessä tekemän arvioin mukaan ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, järjestetään työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa siten kuin tässä tai muussa laissa erikseen säädetään. Työelämäosallisuutta tukevalla toiminnalla tarkoitetaan henkilön työelämävalmiuksien, työ- ja toimintakyvyn sekä muun elämänhallinnan parantamista ja ylläpitoa.

Henkilön työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa järjestettäessä ensisijaisia ovat sellaiset kuntoutuspalvelut ja muut tukitoimet, joilla edistetään henkilön valmiuksia sijoittua työhön, työ- ja elinkeinohallinnon palveluihin tai koulutukseen.

Kunnan sosiaalihuollon on suunnitellessaan työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa, ja sitä toteuttaessaan toimittava yhteistyössä työ- ja elinkeinohallinnon, terveydenhuollon, opetustoimen, Kansaneläkelaitoksen ja muiden mahdollisten asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaavien toimijoiden kanssa, siten että eri toimijoiden järjestämät palvelut ja muut toimet muodostavat toimivan kokonaisuuden.